

ห้องฝึกพูดฝึกลำดับเสียงพรวนวรรณ : อุดมคติความงามของผิวในวรรณคดีไทย

อิงอร สุพันธ์วิช

บทคัดย่อ

บทวิจัยนี้มุ่งศึกษาความงามของผิวจากตัวบทวรรณคดีไทย ผลวิจัยพบว่า ผิวงามตามความคิดของคนไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นคือ ผิวเหลืองเหมือนทอง นวลเนียนเรื่อรองใสสะอาด อ่อนนุ่ม เกลี้ยงเกลา และมีกลิ่นหอม เมื่อได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ความคิดเกี่ยวกับความงามของผิวก็เปลี่ยนไป จากสีเหลืองทองไปเป็นสีขาว เพื่อแสดงความทันสมัย และความศิวิไลซ์เหมือนชาวตะวันตก

ตามธรรมชาติที่มักจะสนใจความสวยความงามกันอยู่แล้ว ถ้าผู้ใดงามตามธรรมชาติก็นับว่าโชคดี แต่ในกรณีที่ไม่ได้งามตามธรรมชาติสตรีก็รู้จักตกแต่งกายให้งามขึ้นได้ สมดังสำนวนที่ว่า *ไก่องามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง*

ที่ว่างาม งามนั้นเป็นอย่างไร ถ้าหากศึกษาจากวรรณคดีก็จะได้พบคำว่า งามแบบเบญจกัลยาณี คำว่า เบญจกัลยาณี ตามคำจำกัดความในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานฉบับพ.ศ. ๒๕๔๒ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๖: ๖๓๕) คือ หญิงงาม ๕ ประการคือ ผมงาม เนื้องาม (เหงือกและริมฝีปากแดงงาม) ฟันงาม ผิวงาม และวัยงาม

เมื่อศึกษาคำจำกัดความเกี่ยวกับ เบญจกัลยาณี ที่มีผู้กล่าวไว้ ก็จะพบว่า เสฐียรโกเศศ นาคะประทีป (๒๕๑๖: ๑๓๕-๑๕๒) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความงามไว้ว่า เบญจกัลยาณี คือ หญิงงามที่ งามพร้อม ๕ ประการคือ

อิงอร สุพันธ์วิช

อ.บ. (เกียรตินิยม)

อ.ม. ภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Diploma in Applied Linguistics (RELC)

รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. เกศกัลยาณ ได้แก่ ต้องมีผมงาม เหมือนกำหางนกยูง เมื่อสยายปล่อยลงประถึงชาย ฝ้านุง แล้วปล่อยผมกลับงอนช้อยชูขึ้นเบื้องบนเล็กน้อยดจุปลายมีด

๒. มังสกัลยาณ ได้แก่ ต้องมีริมฝีปากและเหงือกแดง เหมือนลูกมะพลับ ลูกทับทิม ลูก ตำลึงสุก หรือเหมือนแก้วประพาฬแดง และริมฝีปากต้องปิดสนิทมิดชิดดีด้วย

๓. อิตถิกัลยาณ ได้แก่ ต้องมีฟันงาม ฟันขาว ไม่ห่าง งามเหมือนเพชร หรือหอยสังข์ที่ ชัดไว้แล้วอย่างดี เรียงเป็นระเบียบ

๔. จิวักัลยาณ ได้แก่ ต้องมีผิวงาม ซึ่งไทยกับจีนนิยมผิวเหลืองตั้งทอง ส่วนอินเดียจะ นิยมทั้งดำและขาว ถ้าดำต้องเหมือนพวงดอกนิลบุล ถ้าขาวต้องขาวเหมือนพวงดอกกระณิการ์ และต้องปราศจากไฝฝ้าด้วย

๕. วัยกัลยาณ ได้แก่ ต้องมีวัยงาม คือถ้าเป็นสาวอยู่ก็ต้องไม่เปลี่ยนเป็นแก่ได้ง่าย แม้ คลอดลูกหลายครั้งก็ให้ดูเหมือน คลอดลูกเพียงครั้งเดียว

ในบทความนี้จะศึกษาเกี่ยวกับผิวงามเท่านั้น เพื่อดูว่าผิวงามในอุดมคติของคนไทยเป็น อย่างไรตั้งแต่อดีตสู่ปัจจุบัน โดยจะศึกษาข้อมูลจากวรรณคดีเป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่สุโขทัยถึงรัตน- โกสินทร์ จากการศึกษาจะเห็นว่า ผิวสวยหรือผิวงามในความคิดของคนไทย จะมีลักษณะดังนี้

๑. เนื้อสองสี ไม่ดำ ไม่ขาว

๒. เหลือง โดยเปรียบเทียบว่า ราวกับ ทอง

๓. ไส โดยจะเปรียบเทียบกับพระจันทร์เต็มดวง

๔. เกลี้ยง, เกลี้ยงเกลาปราศจากมลทิน ไม่มีไฝ ไม่มีฝ้า

๕. อ่อน (นุ่ม) ดังสำลี นุ่มนึ่ม ไม่แข็งกระด้าง

๖. ผุดผ่อง ผุดผาดไม่มีราศีโดยเปรียบเทียบกับพระจันทร์

๗. เนื้อละเอียด ไม่หยาบกร้าน

๘. สะอาด ไม่สกปรกมัวหมอง

๙. มีนวล ดังที่คนไทยมักจะกล่าวว่า มีน้ำมีนวล บางครั้งเปรียบเทียบกับนวลแดง

๑๐. เรืองรอง, เปล่งปลั่ง, เรื่อเรือง

๑๑. มีกลิ่นหอม

จะเห็นได้ว่า ความงามของผิวในอุดมคติของไทยที่ปรากฏในวรรณคดีก่อนที่จะรับอิทธิ- พลตะวันตกอย่างเต็มที่นั้น จะเป็นผิวสองสีไม่ดำ หรือขาวจนเกินไป หรือมีผิวเหลืองราวกับทอง (มีผิวดำแดงบ้าง) มีความใส เกลี้ยงเกลา อ่อนนุ่มไม่หยาบกร้าน มีน้ำมีนวล ผุดผ่องเรืองรอง มี กลิ่นหอม และที่สำคัญคือต้องสะอาด ไม่มีไฝฝ้าราศีใด ๆ

ว. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

ความงามของผิวในอุดมคติตั้งที่กล่าวมาแล้วนี้จะปรากฏในวรรณคดีต่าง ๆ ของไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ดังนี้

ไตรภูมิพระร่วง

- มีฝูงผู้หญิงอันอยู่ในแผ่นดินนี้งามทุกคน รูปทรงเลขานั้น บ่มีต่ำ บ่มีสูง บ่มีพี บ่มีพอม บ่มีขาวบ่มีดำ สีสมบูรณ์ดังทองอันสุกเหลืองเรื่องเป็นที่พึงใจฝูงชายทุกคนแล
- สองแก้มเขานั้น ใสงามเป็นนวล ดังแก้มเอาแบ่งผัดหน้าเขานั้นหมดเกลี้ยงปราศจากมลทิน หาผ้าหาไฟบ่มีได้ แลเห็นดวงหน้าเขาใสดูดวงพระจันทร์อันเพ็งบริบูรณ์
- มีฉวีวรรณเกลาเกลี้ยง หมดใส งามนักหนา มาตราว่า ละอองธุลีผง น้อยหนึ่งจะติด แปรตกายนั้นก็บ่มี
- เนื้อหนังอ่อนดังสำลี
- นางแก้วนัน หอมดังแก่นจันทร์กฤษณาอันบดแล้วแลปรุงด้วยคันธรส

ตำรับนางนพมาศ

- เนื้อเหลืองเล่ห์ทองผ่องผิวพัศตร์

ลิลิตพระลอ

- อีกรักปรางทอง เทียบนา

เวสสันดรชาดก

- ขอให้ผิวเนื้อละเอียด เป็นนวลดังทองคำธรรมชาติสกลกายใสสะอาดดูผ่องแผ้วหมดราศี
- หน้าน้อย แฉ่งนวลฉวีวรรณ เปริศพริ้งพราย

สมุทรโฆษชาดก

- เนื้อเกลี้ยงสมบูรณ์บรรยา วอย่าว่าจะมีสอง
- อ้าองค์ทำผู้มีมุขคือบุร ฌ ศคิอันเรื่องรอง

เห่ครวญ ของเจ้าฟ้ากุ้ง

- ขาวสุดพุดจีบจิ้น เจ้ามีสินพืมีศักดิ์
- ขาวสุดพุดช่อนแซม เนื้อแอร่มอร่ามเหลือง

- เนื้อนวลฆ่า อ่อนลมุนอ่อนอกเรียน

ภาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง ของเจ้าฟ้ากุ้ง

- นางนางอาบน้ําท่า ทาขมื่นเหลืองพืงชม

บทเห่เรือ ของเจ้าฟ้ากุ้ง

- คิดคำนึงถึงนงราม ผิวเหลืองกว่าจำปาทอง

จะเห็นได้ว่า ผิวงามในอุดมคติของคนไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงอยุธยา ก็คือ ผิวเหลืองเหมือนทอง ละเอียด เป็นนวลใสสะอาด เกลี้ยงเกลา อ่อนลมุนยังไม่นิยมผิวขาวเหมือนปัจจุบัน แต่จะมีคำว่า ชาว ปราภฏในงานพระราชนิพนธ์ของเจ้าฟ้ากุ้งที่ว่า ชาวสุดพุดจิบจิ้น ชาวสุดพุดซ้อนแซม ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า หญิงงามนี้มีเชื้อสายจีนจึงมีผิวขาวไม่ใช่เหลืองทองเหมือนคนไทยทั่วไป

เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ผิวงามของคนไทยก็ยังคงนิยมเหมือนเดิมคือ

รามเกียรติ์ (รัชกาลที่๑)

- ชื่อว่ามณโฑเทวี งามล้ำนารีสรวงสวรรค์
ผิวพัทตร์ผ่องเพียงดวงจันทร์ สารพันเป็นที่จำเรียวรัก
- งามพรรณผิวเนื้อดั่งทองทา
- นวลละอองดั่งทองนพมาศ (พระราม)

นิราศกรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาท

- นางนางรูปสวยรวยรื่น ขัดขมื่นเป็นพื้นซัดสองสี

รามเกียรติ (รัชกาลที่๒)

- ผิวเนื้อนวลละอองเป็นสองสี

อิเหนา

- ดำแดงแฉ่งเนื้อนวลผจง (อิเหนา)
 - ดำแดงนวลเนื้อสองสี
 - ผิวเนื้อนวลละอองสองสี
 - ผ่องพัทตร์ผิวพรรณดั่งจันทร์
 - โสภาผิวเนื้อนวลละออง
 - นวลละอองสองสีขาวเหลือง (นางจินตาสําหรับ เมืองกาหลัง)
- (นางจินตะหฺรา)

ว. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

- พระปรางเปล่งปลั่งตั้งปรางทอง
- ผิวพรรณผุดผ่องตั้งทองทา
- ผิวพรรณผุดผ่องเพียงทองคำ (วิทยาสะกำ)

นอกจากนี้ใน อิเหนา จะชมผิวงามว่างามเหมือนพระจันทร์ทรงกลดหมดมลทินดังนี้

- นวลละอองผ่องพักรโสภา
- นวลละอองผ่องพักรโสภา
- นวลละอองผ่องพักรผิวพรรณ

ตั้งจันทร์ราทรงกลดหมดมลทิน

เพียงจันทร์ราทรงกลดหมดราศี

ตั้งบุหลันทรงกลดหมดมลทิน

ขุนช้างขุนแผน

- ไฟผ้าหน้านางมีมีระคาย

เงาะป่า

- พิศพักรเพียงประยงเมื่อทรงกลด

ลออหมตมิได้มีรอยผีไฟ

จะเห็นได้ว่าแม้ใน ไตรภูมิพระร่วง จะชมว่า (ผิว) *บ่มีขาว บ่มีดำ* แต่ก็บ่งตามมาว่า สมบูรณ์ตั้งทอง ก็อนุมานได้ว่าคนสมัยสุโขทัยก็นิยมผิวสีทอง ที่ไม่ดำไม่ขาว เมื่อมาถึงสมัยอยุธยา ก็จะนิยมผิวเหลืองทองต่อมาอีก มีเพียงตอนปลายสมัยอยุธยาที่กล่าวถึง *ขาวสุดพุดจับจัน ขาวสุดพุดซ้อน* เท่านั้น เมื่อมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์จะมีคำว่า *สองสี, เนื้อสองสี* แต่สองสีในที่นี้ก็จะหมายถึง *ดำแดง และขาวเหลือง* ผู้ที่มีผิวดำแดงคืออิเหนา และนางจินตะหราเท่านั้น ส่วนนางบุษบา และนางจินดาสำหรับ (ธิดาท้าวกาหลัง) ก็มีผิวสีขาวเหลืองเหมือนทอง

การชมผิวว่าเหลืองเหมือนทองนั้น มิใช่เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น แม้แต่ผิวผู้ชายก็นิยมชมว่าสวยเหมือนทองเหมือนกัน

- อีกแก้มปรางทอง
- ผิวพรรณผุดผ่องเพียงทองคำ
- กุมารศรีสุวรรณ
- ดูผิวเหลืองเรื่องรองทองอุไร

เทียบนา (ชมพระลอ)

(ชมวิทยาสะกำ)

(ชมศรีสุวรรณ)

ดังนั้นจึงปฏิเสธมิได้ว่าคนไทยนิยมผิวเหลืองราวกับทอง โดยเฉพาะในเรื่อง *สังข์ทอง* ที่มีการกล่าวถึงการลงไปชุบตัวในบ่อทองคำของพระสังข์ ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงพระสังข์ก็จะกล่าวว่า *ผิวราวกับทองหลายครั้งเช่น*

- เนื้อหนังช่างกระไรราวกับทอง
- ผิวพรรณผุดผ่องดังทองทา
- ผิวเนื้อเรือเหลืองเรืองรอง เปล่งปลั่งดังทองนพคุณ
- ผิวเนื้อเรือเหลืองประหลาด ดังทองธรรมชาติหล่อเหล่า
- ผิวเนื้อนวโลหะองดังทองทา
- แต่เนื้อเหลืองเรืองรองเป็นทองทา

การที่จะมีผิวเหลืองเหมือนสีทองนั้น อาจจะเป็นธรรมชาติของคนที่มีเนื้อสองสีอยู่แล้ว หรืออาจจะเป็นที่ชาวบ้านใช้ขี้มันขัดถูให้เป็นสีเหลือง ส่วนคนชั้นสูงจะใช้ทองทา , หรือผสมกับน้ำที่อาบเพื่อช่วยให้ผิวเนื้อสวยเหลืองเหมือนทองก็ได้

ไตรภูมิพระร่วง

- แลแต่ง แลเขาทากระแจะ แลจวงน้ำมันจันทน์ น้ำมันอันดี มีจวงจันทน์
กฤษณาคันธา

ส่วนที่มีผิวหอมก็อาจใช้กระแจะจันทน์ผสม ดังปรากฏในวรรณคดีต่าง ๆ เช่น

รามเกียรติ์

- ทรงสุคนธารสเสาวคนธ์ ประูปนพมาศชมพูท

อิเหนา

- ลูบไล้สุคนธาอ่างค์ น้ำมันจันทน์บรรจงสรองพระสง
ทรงสุคนธ์ปนทองชมพูท นวลละอองผ่องผุดดังหล่อเหล่า
- ทรงสุคนธ์ปนทองผ่องศรี
ทรงกระแจะเจือจันทน์คันธรส แป้งสดหอมฟุ้งจรุงศรี
- ลำอององค์ทรงเครื่องพระสุคนธ์ ประูปนอำพันจันทน์ขจร
- ลำอององค์ทรงสุคนธ์ปนทอง ให้นำนเนื้อผิวผ่องประไพศรี

สังข์ทอง

- แลขัดสีฉวีวรรณผุดผ่อง ดังทองชมพูทเนื้อแก้ว
สุคนธาประทีนกลิ่นเกลา
- มาอาบน้ำขัดสีมั่งสา
กระแจะแป้งแต่งกายละลายทา ผัดหน้านวโลหะองโย

ว. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

พระอภัยมณี

- นางเทวีสีสุคนธ์ปณสุวรรณ ดูผิวพรรณผุดผ่องละอององค์
- ขัดสุคนธ์ปณเจ็ดด้วยเนื้อทอง นวลละอองอำไพวิไลตา
- ซิลมละอองทองปณสุคนธ์ธำ พนักงานขัดสีฉวีวรรณ

นอกจากจะผสมทองทาร์ร่างกายให้เป็นสีเหลืองทองสวยงามแล้วนั้นยังใช้ขมิ้นขัดถูร่างกายอีกด้วย เช่น

ภาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง

- ลางน้ำอาบน้ำท่า ทาขมิ้นเหลืองพึงชม

ภาพย์ห่อโคลงนิราศพระบาท

- นกขมิ้นคิดขมิ้นเจ้า ละลายทา

นิราศกรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาท

- ลางนางรูปสวยรวยรื่น ขัดขมิ้นเป็นพื้นขัดสองสี

พระอภัยมณี

- มาผัดหน้าทาขมิ้นดินสอพอง ให้กลบร่องรอยผีไม่มีรอย

ตะเลงพ่าย

- ขมิ้นเหลืองดูตั้งเจ้า

ขุนช้างขุนแผน

- ขมิ้นแป้งแต่งตัวนำเอ็นดู
- อาบน้ำแล้วซ้ำทาขมิ้น
- ทาขมิ้นผัดแป้งแต่งตัว เอมุหน้ายป้ายหัวจนท่ายทอย
- ขมิ้นดินสอพองเอาไว้ไหน
- แก้อาบน้ำลูกลยาทาขมิ้นดำ
- เอาขมิ้นถูตัวให้ทั่วดี

จากที่กล่าวมาตั้งแต่ต้นจากสมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจะเห็นว่า คนไทยนิยมผิวงามที่เป็นผิวเหลืองราวกับทอง การที่จะมีผิวเหลืองทองคนชั้นสูงก็จะใช้ทองผสมเครื่องหอมอาบน้ำ หรือลูบไล้ทาตัวเพื่อขับผิวให้เหลืองโดดเด่นและมีกลิ่นหอม เป็นที่นิยม ส่วนคนสามัญทั่วไปก็จะใช้ขมิ้นขัดถูตัว และใช้ดินสอพองในการประพาส

หลังจากที่มีการติดต่อกับตะวันตกมากขึ้น อุดมคติแห่งความงามของหญิงไทยเริ่มจะเปลี่ยนไปนิยมผิวขาวมากขึ้น ดังปรากฏในวรรณคดีต่าง ๆ เช่น

ลิลิตพายัพ

- ปรากฏแม่ชวยิ่งชว ไช้ต้ม

ศกุนตลา

- ดูผิวสีนวลละอองอ่อน มะลิซ้อนดูดำไปหมดสิ้น
(อนุমানได้ว่าผิวต้องขาวมากจนมะลิดูดำไปสิ้น)

โคบุตร

- พระอึงแอบแนบน้องประคองชม เจ้างามคมขาวขำล้าวิไล

จะเห็นได้ว่า เมื่อชาวตะวันตก ซึ่งเป็นชนชาติที่มีผิวขาว เข้ามามีอิทธิพลต่อชนชาติตะวันออก ซึ่งมีผิวสีเหลืองหรือผิวคล้ำดำแดง ทำให้ชนชาติตะวันออกนิยมความขาวของผิวตามไปด้วย เพราะผิวขาวกลายเป็นสัญลักษณ์ของความงาม ความสะอาด ความทันสมัย และความศิวิไลซ์ มากกว่าผิวเหลืองจากทองหรือขม้นเหมือนในอดีต ในรัชกาลที่ ๔ ยังนิยมว่าผิวสวยคือผิวเหลือง ต่อมาเมื่อรัชกาลที่ ๕ เสด็จต่างประเทศหลายครั้ง และอิทธิพลตะวันตกได้เข้ามามากขึ้น คนไทยโดยเฉพาะหญิงไทยเริ่มใช้เครื่องสำอางจากตะวันตก มีการใช้ฟู่เพื่อให้ผิวหน้าขาวขึ้น เมื่อถึงรัชกาลที่ ๖ มีการแต่งหน้าตามแบบตะวันตกมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อออกงานพิธีต่างๆ สุวดี ประสิทธิ์พัฒนา (๒๕๔๒:๕๓-๕๕) พบว่าการแบ่งชนชั้นส่งผลให้ผู้หญิงได้รับบทบาทใหม่ ผู้หญิงในสังคมชั้นสูง และชั้นกลาง เริ่มมีบทบาทในฐานะภรรยาที่เป็นคู่คิดของสามี และเป็นแม่ที่สามารถให้การศึกษากับลูก และที่สำคัญสตรีทั้งชั้นสูงและชั้นกลางมีโอกาสรับแขก และเรียนรู้มารยาทสังคมของชาวตะวันตกมากขึ้น จึงสนใจที่จะประพินผิวและแต่งตัวให้ทัดเทียมกับหญิงชาวตะวันตก ความขาวจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพราะหมายถึงความทันสมัยและความศิวิไลซ์ ผู้หญิงในยุคนี้จึงนิยมผิวขาวมากกว่าผิวเหลืองเหมือนสมัยก่อน จึงสะท้อนความเชื่อนี้ในวรรณคดี

เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ หญิงไทยก็เริ่มสนใจความงามตามแบบหญิงตะวันตก และเริ่มใช้ “น้ำแต่งผิว” ซึ่งอาจจะเป็น Lotion หรือ Whitening lotion ดังในปัจจุบันนี้ ดังที่ปรากฏในการโฆษณาในหนังสือพิมพ์กรุงเทพฯวารศัพท์ ฉบับวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๗๙ (เอนก นาวิก-มูล, ๒๕๓๘:๖๕) ความว่า

.....นักวิทยาศาสตร์ได้ประดิษฐ์น้ำแต่งผิว ๑.๗๗ ขึ้นเพื่อชুবหรือ

ว. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

เปลี่ยนผิวคนเราให้สวยสดงดงาม มีเสน่ห์และเปล่งปลั่งได้ ถ้าท่านปรารถนา
ผิวงามดังอาบด้วยพระเวทย์ฤๅษีต้องใช้น้ำแดงผิว ๑.๗๗ มีตัวยารักษาชุมชน
ให้ชุ่มชื้น และทำให้ผิวพรรณขาวผ่องคงทนดีกว่าการใช้แป้งหรือครีมแต่งหน้า
ทั้งหมด

และมีการโฆษณาใช้แป้งฝุ่นมะนาว เพื่อทำให้หน้าขาว (เอนก นาวิกมูล, ๒๕๓๘:๑๐๘
ความว่า ผัดหน้าด้วยฝุ่นมะนาว หน้าก็ขาว ใจก็สบาย แสดงให้เห็นว่า หลังจากได้รับอิทธิพล
ตะวันตกเข้ามามากขึ้น คนไทยก็เริ่มนิยมผิวขาวมากขึ้น แม้จะใช้สบู่ ก็ต้องเป็นสบู่ที่ รักษาผิว
พรรณคุณให้งามเปล่งปลั่งดังไข่มุก (เอนก นาวิกมูล, ๒๕๓๘:๑๓๓)

เรื่องการใช้แป้งฝุ่นน่าจะมีความเหมาะสมกว่าก่อนจะมีการลงโฆษณาในรัชกาลที่ ๗ ดัง
ที่ปรากฏใน ศกุนตลา ได้กล่าวถึงการประเทืองผิวด้วยแป้งฝุ่นว่า

- ผัดหน้าแลล้้มด้วยแป้งปน

และการลูบไล้ร่างกายก็จะเปลี่ยนเป็นการปรุงปนด้วยดอกไม้อันเป็นของหอมตามธรรมชาติ
ที่นิยมกันในตะวันตก ใช้กระแจะจันทร์ น้ำมันหอม ไม้กฤษณา ดังแต่ก่อนอีกต่อไป จึง
ปรากฏในวรรณคดีเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ทรงสุคนธ์ปรนปรุงมาลี (ศกุนตลา)
- ชโลมลูปไล้กายิน ด้วยสุคนธ์ปนกลิ่นสุมาลา (ท้าวแสนปม)

คนไทยแต่เดิมมาไม่ชอบคนผิวคล้ำ , ดำ , มัวหมอง จึงนำมาสร้างภาพลักษณ์เป็นตัวละคร
ที่ไม่พึงปรารถนาเช่นนางวาสีใน พระอภัยมณี

- ชื่อวาสีสีเนื้อนั้นคล้ำมัว รูปก็ชั่วช้ายไม่อาลัยแล
- ลงอาบน้ำขี้เอาผ้าเม็ดงาถู แล้วแลดูเนื้อตัวยังมัวหมอง
มาผัดหน้าทาขมิ้นดินสอพอง ให้กลบร่องรอยผีไม่มีรอย
- ผิวพรรณพ้กตรานางวาสี แลดูต้งตะไคร่น้ำดำมืดหมี
- เหมือนคุลาหน้าตุเหมือนปรุหน้ แลดูต้งตะไคร่น้ำดำมืดหมี
- ดูผิวพรรณสรรพางค์เหมือนคุลา
- เห็นเนื้อจ้่ม่า ดำมืดหมี

จะเห็นว่านางวาสีรูปชั่วตัวดำอัปลักษณ์ หน้าตามีริ้วรอย มีฝีปูปะ ไม่เรียบลื่น ผิวพรรณ

เป็นคนชั้นต่ำทำงานหนัก (พวกคูลา) แต่ความดีที่มีฝีมือ มีวิชาความสามารถจึงทำให้พระอภัย-
มณีมองข้ามความอัปยศของนางไป

-	ดูผิวพรรณสรรพางค์อย่างคูลา	แต่วิชาพางมขึ้นครามครัน
-	ถึงรูปชั่วตัวดำดั่งน้ำรัก	แต่รู้หลักล้ำสร้างค่านางสนม
	พระโปรดปรานพานสนิทได้ชิดชม	ร่วมบรรทมแทนทองที่รองทรง

นอกจากนางวาลีแล้ว ตัวละครที่ดูน่าเกลียดอีกตัวหนึ่งคือ จรกา ในเรื่อง อิเหนา จะมี
รูปร่าง

- บ้างตำหนิตัวหน้าเพรียง ดูดำเหนียงน่าชังนัก
- รูปร่างอย่างไพร่ใช้ระตู
- รูปชั่วตัวดำดำศักดิ์
- รูปชั่วตัวดำทั้งศักดิ์ศรี

จะเห็นว่า จรกา คงมีผิวหน้าปุปะ ไม่เรียบส้น ผิวดำมาก และในที่นี้มีนัยว่า คนมีผิวดำน่า
จะเป็นไพร่ เป็นคนชั้นต่ำ จรกาเป็นระตู เป็นเจ้าเมือง แต่รูปร่างหน้าตาราวกับไพร่ อาจเป็นการ
บรรยายให้เห็นขัดแย้งกับความงามของอิเหนา และวิหยาสะก่า หรือเมื่อเปรียบเทียบกับนาง
บุษบาว่าไม่คู่ควรก็เป็นได้ จึงบรรยายให้มีผิวดำ หน้าตาปุปะ น่ารังเกียจ

จากการศึกษาจะพบว่า คนไทยทั้งชายและหญิงแต่เดิมมานิยมผิวเหลือง (ด้วยการใช้
ทอง ขมิ้น ลูบไล้ผิว) ผิวดำแดง ผิวสองสี นุ่มนวล ไม่มีไฝฝ้าราศีใด ๆ สะอาดมีกลิ่นหอม ต่อมา
เมื่อได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ความคิดเรื่องอุดมคติความงามของผิวก็เริ่มเปลี่ยนไปเป็นนิยมผิว
ขาวเพื่อแสดงความทันสมัยเท่าเทียมอารยประเทศ และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จากผิวขาวธรรมดา
ไปสู่ผิวขาวอมชมพูเพื่อแสดงสุขภาพดีตามอิทธิพลของสื่อที่โฆษณาเกี่ยวกับความงามของผิว

ดั่งที่ รัชฉิน พงษ์อุดม (๒๕๕๗) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาษากับอุดมการณ์เกี่ยวกับความ
งามของผู้หญิงที่ปรากฏในโฆษณาครีมผิวขาว พบว่า อุดมการณ์ของผิวสวย อยู่ที่การใช้คำ
ต่าง ๆ คือ ขาว ผิวขาว สวย ผิวสวย อ่อนวัย สะอาด สดใส อ่อนนุ่ม ผิวนวล กระจ่างใส สว่างใส
สมบูรณ์แบบ บริสุทธิ์ สบายสดชื่น ความนุ่มนวลสดใส เนียนนุ่ม ผิวเรียบเนียน

จะเห็นได้ว่า อุดมคติ หรืออุดมการณ์ของผิวสวยของคนสมัยสุโขทัย หรือคนปัจจุบันก็จะ
เหมือนกันคือ สวย สะอาด สดใส เนียนนุ่ม ไม่มีไฝฝ้า เปล่งปลั่ง ยกเว้นที่ว่า คนยุคหนึ่งอาจนิยม
ความเป็นไทยแท้คือ ผิวไม่ดำไม่ขาว ผิวเหลืองเหมือนทอง จนต้องใช้ขมิ้นขัดผิวให้งาม หรือผิว
ดำแดง ต่อมาเมื่อตะวันตกเข้ามาอิทธิพลก็จะส่งผลให้คนนิยมผิวขาว เพื่อแสดงความทันสมัย

ว. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

ไม่แตกต่างจากชนชาติที่เจริญแล้ว และจากผิวขาวซึ่งธรรมดาก็จะเปลี่ยนเป็นขาวอมชมพู ตามค่านิยมของสมัยเท่านั้นเอง

ส่วนเรื่องของความอ่อนวัย สมบูรณ์แบบ บริสุทธิ์ สบายสดชื่น นั้นเป็นเรื่องของการโฆษณามากกว่าความเป็นจริง

บรรณานุกรม

ขุนช้างขุนแผน. ๒๕๓๘. พิมพ์ครั้งที่๑๗. กรุงเทพฯ:องค์การค้าของคุรุสภา.

จิราภรณ์ กอจรัสจิตต์. ๒๕๕๒. การวิเคราะห์ภาพเสนอ “ความขาว” ในโฆษณาโทรทัศน์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต และสุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. ๒๕๕๒. สร้อยผกาจากวี. กรุงเทพฯ : ทู

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเฉลิมฉลองสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๑๔. อิเหนา. พระนคร:แพรวพินทยา.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๐๐. สังข์ทอง. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา,

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๑๐. รามเกียรติ์. พิมพ์ครั้งที่๔.

พระนคร:ศิลปาบรรณาคาร.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว,พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๑๖. ลิลิตพ่ายัพ. กรุงเทพฯ:คุรุสภา.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว,พระบาทสมเด็จพระ. ๒๔๙๔. ศกุนตลา. พระนคร:กรมศิลปากร.

มัลลิกา คณานุรักษ์. ๒๕๒๔. การชมความงามของนางในวรรณคดีไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : สำนักเทคโนโลยีการศึกษา.

ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๖. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับพ.ศ ๒๕๔๒.กรุงเทพฯ:

บริษัทนานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์จำกัด.

รัชฉนิณ พงษ์อุดม. ๒๕๕๗ “ภาษาอุดมการณ์เกี่ยวกับความงามของผู้หญิงที่ปรากฏในโฆษณา

ครีมผิวขาว”. เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมวิชาการระดับชาติ” ภาษา

สังคมและการสื่อสาร : วัจนปฏิบัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์สังคมและวาทกรรมศึกษาคั้ง

ที่ ๑ เสนอที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๙-๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

ลิโท,พญา. ๒๕๑๕.ไตรภูมิพระร่วง. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ : บรรณาคาร.

สุนทรภู่(นามแฝง). ๒๕๐๕. พระอภัยมณี. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

ว. ภาษาและวรรณคดีไทย ปีที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕

สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา. ๒๕๕๒. การแต่งกายสตรีกับหัตถกรรมทอผ้าในสังคมสมัยรัตน

โกสินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป(นามแฝง). ๒๕๑๖. ประชุมเรื่องพระรามและแง่คิดจากวรรณคดี

กรุงเทพฯ : บรรณาการ.

อัมพร จิรัฐติกร. ๒๕๕๓. “น้องดำดอทคอม เรื่องชาวๆดำๆในสังคมไทยและเขมร”. สารคดี ปี
ที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๘๘(ตุลาคม ๒๕๕๓).

เอนก นาวิกมูล. ๒๕๓๘. โฆษณาไทยเล่ม๑.กรุงเทพฯ : โнора.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย